

Sygn. akt VU 1253/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant p.o. stażysty Renata Kabzińska

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie sprawy z wniosku S. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 14 sierpnia 2013 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje S. J. prawo do emerytury od dnia (...) 2013 roku.

Sygn. akt VU 1253/13

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy S. J. prawa do emerytury, albowiem nie udowodnił on wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 roku przyjęto staż sumaryczny wnioskodawcy w wymiarze 26 lat, 9 miesięcy i 12 dni. Zakład nie uwzględnił wnioskodawcy żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych W uzasadnieniu wskazał, iż przez cały okres zatrudnienia tj. od 3 sierpnia 1978 roku do 31 stycznia 1999 roku, będąc zatrudnionym w Zakładach (...) S.A. w T., pracował w szczególnych warunkach, jako kierowca ratownik pojazdu uprzywilejowanego w ruchu tj. wozu bojowego Staży Pożarnej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując, że nie uznano za wykonywaną w warunkach szczególnych pracy ubezpieczonego w spornym okresie, albowiem przedłożone świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych podaje stanowisko niezgodne z zarządzeniem resortowym, a nadto wskazuje dwa różne stanowiska tj. kierowca-mechanik oraz kierowca ratownik.

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony S. J. urodził się w dniu (...).

Wnioskodawca uprawniony jest do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do dnia 31 października 2014 roku.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał łącznie 26 lat, 9 miesięcy i 12 dni okresów składkowych, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (okoliczności bezsporne.)

W dniu 2 lipca 2013 roku wnioskodawca S. J. wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury (dowód: wniosek o emeryturę k.1-3 w aktach organu rentowego).

W okresie **od 3 sierpnia 1978 roku do 31 stycznia 1999 roku** wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) S.A. w T., gdzie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, pracę w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy ciężkich wozów bojowych staży pożarnej tj. kierował samochodami specjalistycznymi straży pożarnej. Do jego obowiązków wykonywanych w całym okresie zatrudnienia należało nie tylko kierowanie tymi samochodami, ale także udział w akcjach gaśniczych. Wnioskodawca musiał również posiadać umiejętności w zakresie obsługi specjalistycznych urządzeń znajdujących się w pojeździe np. w przypadku samochodów prozkowych musiał umieć podać proszek, czy w przypadku drabiny, która wysuwała się na wysokość 30 metrów, umieć ją rozstawić, wysunąć, zabezpieczyć, a po zakończonej akcji złożyć. Praca wnioskodawcy, jako kierowcy ratownika obejmowała zatem czynności na obsłudze sprzętu pożarniczego w ramach podejmowanych akcji ratowniczych.

W takim charakterze wnioskodawca pracował w (...) (...) w T. **do dnia 31 marca 1991 roku** tj. do czasu likwidacji jej likwidacji.

Z dniem 1 kwietnia 1991 roku w miejsce zlikwidowanej (...) powołany został przez Dyrektora &g

Przez cały okres zatrudnienia w (...) w T. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, najpierw w (...), a od 1991 roku w Zespole (...), w systemie 3-zmianowym 24h/48h wykonywał pracę kierowcy-ratownika, kierując wszystkimi specjalistycznymi samochodami bojowymi, wszystkie o masie powyżej 3,5 tony, uczestnicząc w nich, jako ratownik oraz obsługując sprzęt ratowniczy tj. samochody prozkowe, drabiny, i inny sprzęt niezbędny do ratowania zdrowia i życia. Innych prac w tym okresie wnioskodawca nie wykonywał, do innych prac wnioskodawca nie był kierowany .

Wszystkie prowadzone przez S. J. samochody to ciężkie samochody bojowe o masie powyżej 3,5 tony, pojazdy uprzywilejowane w ruchu, wyposażone w sprzęt do ratowania zdrowia i życia. Wnioskodawca posiada książeczkę funkcjonariusza pożarnictwa. Wnioskodawca ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie z dodatkiem za posiadany stopień pożarniczy (dowód: książeczka k.11 akt, zaświadczenie o wynagrodzeniu k.26 oraz zaświadczenia w aktach osobowych wnioskodawcy- teczka).

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył, co następuje:

odwołanie jest uzasadnione, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emerytura i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat oraz nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych niezwiązanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15.11.2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy praca jaką S. J. wykonywał w Zakładach (...) (...) w T. na stanowisku kierowcy – ratownika w okresie od 3 sierpnia 1978 roku do dnia 1 stycznia 1999 roku uprawnia wnioskodawcę do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury .

Sąd Okręgowy dał wiarę zgromadzonym dokumentom w aktach osobowych wnioskodawcy, w postaci: świadectw pracy, angaży, legitymacji, zaświadczeń oraz dokumentacji ubezpieczeniowej, albowiem ich prawdziwości strony nie kwestionowały w toku procesu. Wiarygodne okazały się także zeznania samego ubezpieczonego oraz świadka C. J. , którzy jednoznacznie wskazali, że w spornym okresie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczył prace ujmowane, jako wykonywane w warunkach szczególnych. Dowody te korelują wzajemnie ze sobą i z całokształtem zebranego materiału dowodowego, nie ma więc żadnych podstaw, aby je kwestionować, tym bardziej, że przesłuchany świadek współpracował z wnioskodawcą w spornym czasie, a w ostatnich latach tj. od 1993 roku był jego bezpośrednim przełożonym - kierownikiem. Co więcej świadek, pracując z wnioskodawcą w tym samym okresie i wykonywał te same obowiązki otrzymał świadectwo pracy w szczególnych warunkach. Logiczne i spójne są dla Sądu także zeznania zarówno świadka jak i wnioskodawcy, iż praca na stanowisku mechanika, która wnioskodawca miał wpisaną w świadectwo pracy sprowadzała się do umiejętności obsługi sprzętu pożarniczego tj. rozłożenia 30 m. drabiny, obsługi samochodu proszkowego itp. Nadto nieposiadanie przez wnioskodawcę świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych wynika z faktu, że w czasie kiedy przedsiębiorstwo (...) w T. było likwidowane wnioskodawca chorował i zlekceważył potrzebę wystąpienia o nie do syndyka.

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) „Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.” Takie też postępowanie należy prowadzić, kiedy organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex nr 558288). Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, przy czym Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dopuszczalnymi przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007

r., III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach, należy stwierdzić, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu, ponad wymagany okres 15 lat. Istotnym bowiem pozostaje, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzony mu pracy (tak SN w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, Lex nr 619638).

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, to m.in. prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów (**wykaz A dział VIII pozycja 2** załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.). Stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (j.t.: Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.) pojazdem uprzywilejowanym w ruchu drogowym może być pojazd samochodowy jednostek ochrony przeciwpożarowej. Nadto wnioskodawca wykonywał prace funkcjonariuszy pożarnictwa określone **w Dziale XIV poz. 23** wskazanego wyżej rozporządzenia.

W ocenie Sądu, nie budzi wątpliwości, iż za pracę w warunkach szczególnych należy uznać zatrudnienie S. J. przez cały okres zatrudnienia w (...) w T., gdzie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, ponad wymagane 15 lat, pracę na stanowisku kierowcy samochodu uprzywilejowanego w ruchu oraz funkcjonariusza pożarnictwa. Całkowicie bez znaczenia w tej sytuacji pozostawać musi natomiast fakt błędnego wypisania przez pracodawcę świadectwa, gdzie raz stanowisko zajmowane przez wnioskodawcę definiował jako kierowca-ratownik, innym zaś razem kierowca-mechanik. Fakt ten znajduje bowiem potwierdzenie nie tylko w zeznaniach przesłuchanego świadka jak i samego ubezpieczonego, którzy wyjaśniają, iż praca mechanika sprowadzała się do konieczności obsługi sprzętu pożarniczego przez wnioskodawcę, a więc wykonywania czynności funkcjonariusza pożarnictwa.

Skoro więc ubezpieczony spełnia wszystkie warunki niezbędne do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, a wynikający z powołanych przepisów prawa, to nie było przeszkód, aby przyznać mu prawo do emerytury.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji orzeczenia.